

ĀBEĻU VAINAGU VEIDOŠANAS PAMATPRINCIPI

Piramidālais vainags – labākais!

bringing neighbours closer

- Piemērotākā vainaga forma jebkura auguma kokam ir piramīdas dažādi veidi – gan platāka, gan šaurāka, gan zemāka, gan augstāka – atkarībā no šķirnes, potcelma un stādīšanas attāluma.

Nepareizi veidots koks ar „cepuri” (pirms apgriešanas).

„Cepure” likvidēta, uzsākta piramīdas veidošana.

- Piramīdālā vainaga augšējā daļā zariem jābūt īsākiem, lai gaisma piekļūtu arī apakšējiem zariem.
- Lai iegūtu labu piramīdālu vainagu, visa koka augstumā jāveido 10 – 15 dažādi zari.

SKELETZARUS jeb pamatzarus ieteicams saglabāt visu koka mūžu. Ābelēm, kurām vainagu veido slaidās vārpstas formā, tie ir divi līdz seši apakšējie zari, kuri jauniem kokiem jāsāk veidot 0,8 – 1 m augstumā. Ābelēm uz vidēja auguma potcelmiem tie var būt trīs vai, veidojot plakano vainagu, tikai divi.

KLĀJZARI ir 1-5 gadīgi zari, uz kuriem veidojas ziedpumpuri vai augļzariņi, un tie var būt izvietoti uz skeletzariem jeb pamatzariem vai arī vadzara – stumbra augšējā daļā. Tie ir regulāri atjaunojami zari, jo lielākajai daļai šķirņu spēcīgākie augļzariņi veidojas uz jauniem zara posmiem. Sākot ar klājzara trīsgadīgo posmu, sākas augļzariņu novecošanās un atmiršana, veidojas kaili zaru posmi.

Spēcīgi augļzariņi uz klājzara divgadīgā posma.

Šķirne 'Zarja Alatau' uz maza auguma potcelma pēc pamatīgas vainaga atjaunošanas ražoja labi.

Ābele uz vidēja auguma potcelma ar diviem skeletzaru pāriem. Apakšējie izvietoti rindas virzienā, augšējie – tā, lai nenoēnotu apakšējos.

Galotnes tuvumā novecojušos un pārāk spēcīgos klājzarus, kuriem pie pamatnes augļzariņi jau atmiruši, izgriež, atstājot celmiņu.

No atstātā slīpi nogrieztā klājzara veidojas jauns klājzars.

Kad veidot vainagus?

- **Veidošana ziemā vai agri pavasarī** veicina augšanu. Šajā laikā vainagi jāveido novecojušiem kokiem bez pieauguma, lai veicinātu jauno vasu veidošanos. Jāatjauno novecojušie klājzari. Spēcīgi augošus kokus agri pavasarī jāgriež pēc iespējas mazāk, sevišķi izvairoties no jebkuras zaru īsināšanas.
- **Veidošana vēl pavasarī vai vasarā** samazina augšanu, tāpēc šajā laikā var veidot jaunus un pārāk spēcīgi augošus kokus, kā arī pazemināt koku augstumu. Šajā laikā ne pārāk veciem kokiem galotnē izveidojušās „cepures”, vieglāk likvidēt liekos zarus noplēšot.

Ābele uz vidēja auguma potcelma (pirms apgriešanas)..

Izzāģēts pārāk zemais skeletzars, atstāti divi skeletzari rindas virzienā. Izgriezti visi resnākie, novecojušie zari vainaga vidusdaļā.

Kā veidot piramīdveidīgu vainagu kokam pilnražā?

- **Vainaga augšējā daļā** zem galotnes nevajadzētu atstāt nevienu resnu vai garu klājzaru. Šajā posmā jāveic regulāra zaru nomaiņa, atstājot tikai 2 – 3 gadīgus, bet ne vecākus par 5 gadiem zarus. Atjaunošanai katru gadu jāizgriež 3 – 5 zari, atstājot celmiņus. Jāizgriež arī visi noēnotie vai noēnojošie zari, vertikāli augošie, sabiezinošie un nokarenie zari, kā arī pārāk garie iepriekšējā gada dzinumi (garāki par ~ 50 cm). Ja vainaga veidošanas kļūdu dēļ nomaināmo zaru skaits ir liels un tie ir resni un spēcīgi, atjaunošana jāveic divu gadu laikā.

„Gaismas logs” virs pamatzariem

- Ja augšējā posma zari tomēr noēno apakšējos pamatzarus, starp abiem posmiem veido garāku vai isāku no zariem brīvu posmu – **gaismas logu**, kurā izgriež visus zarus, lai nodrošinātu pamatzaru labu apgaismojumu un ražotspēju līdz pat stumbram.
- Uz katra pamatzara vai skeletzara esošos garākus vai isākus klājzarus un stipri novecojušus augļzarus regulāri atjauno, izgriežot uz celmiņa, snaudošiem pumpuriem vai līdz uz augšu vērštam augļzaram. Izgriež arī pārāk spēcīgos, vertikāli augošos zarus.

Ne vienmēr izdosies precīzi sekot visiem ieteikumiem, tomēr, pamatprincipus ievērojot, vainags būs vieglāk veidojams turpmākajos gados, samazināsies ražošanas periodiskums un uzlabosies augļu kvalitāte.

Nevajag baidīties izgriezt par daudz vai izgriezt kādu vajadzīgu zaru. Daba tukšumu nemīl! Ābele drīz vien to aizpildīs.

Ābelīte pēc pamatīgas resno zaru izgriešanas ir ļoti izgaismota un jau nedaudz ieguvusi piramīdas formu.

Latvijas Valsts
Augļkopības
institūts